

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Ἐν ἐλλείψει ἰατροῦ

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΡΑ

Ἐτησία συνδρομή δραχ. ν. 3, προπληρωτέας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ἘΤΟΣ ΣΤ' — Ἐν Ἀθήναις, 1 Μαρτίου 1884 — ΑΡΙΘ. 4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰσαγωγή τοῦ ἀοράτου κόσμου. — Περὶ ἀλεύρων. — Περὶ τῶν ὀδόντων. —
Περὶ ἐρυσιπέλατος. — Συνταγολογία καὶ φαρμακολογία. — Ὑγιεινὴ μα-
γειρική. — Περὶ κατασκευῆς καπαμᾶ ἀνευ χόρτων. — Ὁδυνήφατον ἱατρι-
κόν. — Ἐμφυλλισμὸς κτηνῶν. — Τρόπος τοῦ ἐμφυλλίσματος. — Καλλιέρ-
γεια σπόγγων. — Διάσχισις τῆς θάλας. — Πῶς ἐνεργεῖ ὁ ἠλεκτρισμὸς
ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου. — Ἐκλείψεις.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ.

Εἰσαγωγή τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἥτοι τῶν μiasμάτων καὶ μολυσμάτων,
εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.

(συνέχεια)

Ἡ μᾶλλον ἐνεργοῦσα ἀδιαλείπτως καὶ ἀναποφεύκτως ὁδὸς τῆς
ἀπορροφήσεως εἶναι ἡ διὰ τῶν πνευμόνων· ὑπολογίζεται ὅτι ἐν ἐκά-
στη εἰσπνοῇ εἰσέρχονται εἰς τοὺς πνεύμονας 655 ἑκατοστόμετρα
κυβικὰ ἀέρος· τὸ αὐτὸ ποσὸν καὶ ἐξέρχεται. Ἐπειδὴ κατὰ μέσον
ὅρον ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ ποιεῖ 18 ἀναπνοάς, ἐν ἐνὶ
λεπτῷ ὥρας εἰσπνέει 11,790 κυβικὰ ἑκατοστόμετρα, ἥτοι 1 μέτρον
κυβικὸν καὶ $\frac{1}{5}$ σχεδὸν αὐτοῦ. Οὕτω δύναται νὰ εἰσδύῃ εἰς τοὺς πνεύ-

μονας και ν' απορροφᾶται μετὰ τοῦ ἀέρος μέγα ποσὸν ἀοράτου κό-
σμου κολυμβῶντος ἐν τῷ ἀέρι, ἐκ μικροζωύφων μiasματικῶν,
σπόρων φυτικῶν, κονιορτῶν, κλπ. Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν εἰσπνοὴν
ἀφανίζει ὁ ἄνθρωπος μυριάδας ἀοράτου κόσμου. ὥστε εὐκολώτερον
εἰσάγονται εἰς τὴν διοργανισμὸν διὰ τῆς ἀναπνοῆς πρὸ πάσης ἄλλης
ὁδοῦ τὰ μύσματα, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη μοχθηρὰ καὶ φθοροποιὰ ὕλη,
ὅσα ὑπὸ ἀερίαν κατὰστασιν. Ὁ Ἀρεταῖος (θερ. ἐλέφαντος) λέγει:
« ἀναπνοῆς γὰρ εἰς μετάδοσιν βητιδίης βαφῆ » καὶ ἀλλαχοῦ, « ἀτὰρ
» καὶ ἀπὸ λύσεως κυνὸς εἰσπνεύσαντος μόνον εἰς τὴν ἀναπνοήν,
» εὔτε μὴν δακόντος, λυσοῦ ὁ ἄνθρωπος. » Ὁ δὲ Γαληνὸς λέγει
ἔτι « καὶ ὅφεις τοὺς ἰσθόλους φασὶ μόνῃ τῇ ἐκπνοῇ τοὺς ἐκ τοῦ
» πλησίον αὐτῇν εἰσπλέοντας ἀποκτείνειν ». Ἡ δὲ ἔλαφος προστρι-
βουσα τὰ κέρατα αὐτῆς ἐπὶ ξύλων ἢ πετρῶν ἐκπέμπει ἀόρατα μόρια
κεράτων, ἐξ ὧν ἔλκονται οἱ ὅφεις ἐκτὸς τῶν φωλεῶν αὐτῶν. Λέ-
γουσι δὲ ὅτι παρὰ τισιν ἔθ. εἰς τῆς μεγάλης Ἀσίας ἐμβολιάζουσι τὴν
φλυκταίνουσαν λοιμικὴν (εὐλογίαν) εὐ κατὰ τὸν ἡμέτερον τρόπον,
ἀλλ' ἐμφυσῶντες τὸ πύον τοῖς μυκτῆρσιν, ἢ θρόνια αὐτῷ ἐμβάπτον-
τες καὶ τῇ τῶν παίδων βίβλιν ἐντίθεντες. Τινὲς δὲ ὁσφρανθέντες ἄν-
θους ἐκ μεμολυσμένων χειρῶν, περιέπεσαν τῇ νόσῳ. Προέρχεται
δ' ἡ μέγιστη διὰ τῶν πνευμόνων ἀπορρόφῃς οὐ μόνον διὰ τὴν με-
γάλην ἔκτασιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ βλεννομεμβράνη ἢ τε τῶν
μυκτῆρων καὶ ἡ τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν πνευμόνων λεπτοτέρα ἐστὶ
τοῦ δέρματος· ὑπερβάλλουσα δέ ἐστιν ἡ διὰ τῆς ὁσφρίσεως ἀπορρό-
φῃς. Διὰ τῆς ἀπορροφίσεως εἰσάγονται εἰς τὸν διοργανισμὸν οὐ μόνον
μύσματα, ἀλλὰ καὶ θρεπτικῶν ὑλῶν ἱκανὸν ποσὸν πρὸς διατήρησιν
καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. Τοῦτου ἕνεκεν ἐνίοτε διετηρήθη ἡ ζωὴ διὰ τοῦ
κατακαρσεμοῦ τοῦ περιβάλλοντος ἀέρος ἐξ ἀτμῶν ὑλῶν θρεπτικῶν,
ἔταν ἕνεκεν αἰτίας τινὸς ὁ γαστροεντερικὸς σωλὴν ἀδυνατῇ νὰ δε-
χθῇ τροφάς. Ὁ Δημόκριτος ἀφίχθε' εἰς βαθὺ γῆρας, καὶ συναι-
σθανθεὶς τὴν προσέγγισιν τοῦ θανάτου, προεῖπε τοῦτον· ἐπειδὴ ὅμως
ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μεγάλως ἐλυπεῖτο καὶ ἐδυσανασχέτει, διότι συνέπι-
πεν ὁ θάνατος νὰ γείνη κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν τῆς Διήμη-
τρος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐμελλε νὰ ἐμποδισθῇ ἔπως λάβῃ μέρος εἰς
τὴν πανηγυρίν, ὁ Δημόκριτος ἵνα βραδύνη τὸ τέρμα τῆς ζωῆς του,
μ' ἔχεις οὐ παρέλθωσιν αἱ ἑορταί, διέταξε καὶ ἔθετον πλησίον αὐτοῦ
ἄρτους θερμούς, ἢ κατ' ἄλλους μέλι, ἐκ τῶν ἀτμῶν τῶν ὁποίων διε-
τηρήθη ἡ ζωή· εἴτα δὲ διατάξας ν' ἀπομακρύνωσι ταῦτα, ἐξέπνευ-
σεν. Οἱ κρεοπῶλαι συνίθως καθίστανται εὐτραφεῖς διὰ τὸ εἰσορροφᾶν
ἀτμοὺς κρεατώδεις, θρεπτικοὺς ὄντας.

Μέθυσός τις μὴν ἔχων νὰ πῇ οἶνον, εἰσέπνεε τοὺς ἀτμοὺς ἀσκοῦ,
ἔχοντος τὸ πρὶν οἶνον, καὶ οὕτω κατηύλαξε τὸν πόθον του.

Ἐν συνόλῳ εἰπεῖν, διὰ μὲν τῆς ὁδοῦ τῶν πνευμόνων ἀπορροφῶν-
ται ὕλαι κολυμβῶσαι ἐν τῷ ἀέρι· διὰ δὲ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλῆ-
νος καὶ τοῦ δέρματος ἀπορροφοῦνται ὕλαι ὑπὸ ὑγρὰν κατὰστασιν
οὐσαι.

Ἀποστερούμενοι ἐν πλοίῳ ὕδατος ποσίμου, ἐμβρέχουσι τὰ ἐνδύ-
ματά των δι' ὕδατος θαλασσίου· οὕτως ἀπορροφᾶται καθαρὸν ὕδωρ
διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος καὶ ἡ δίψα σθενύεται, τὸ δὲ ἄλας
μένει ἐν τοῖς ἐνδύμασιν.

Ὅταν μία τῶν ὁδῶν τούτων τῆς ἀπορροφίσεως ἀδυνατῇ λειτουρ-
γεῖν, τότε αὐξάνει ἡ ἀπορροφητικὴ δύναμις τῶν ἄλλων, ὥσταν ἡ
φύσις ποθῇ τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως.

Β'. ΥΓΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΟΥ.

Περὶ ἀλευρῶν.

Ἐπὶ Ὀμήρου τὰ ἄλευρα κατασκευάζον ἐκ τοῦ αἵτου, τὸν ὁποῖον
ἤλεθον διὰ χειρομύλων. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο πολὺ κοπιαστική. Ὁ δὲ
τρόπος οὗτος διετηρήθη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ
Στράβωνος, ὃς πρῶτος ἀναφέρει τὴν λέξιν μύλος ὡδραλέτης
(IB). Τὸ διὰ χειρομύλου ἄλεσμα ἐπεδύλλετο καὶ ὡς ποιμή. Ἀλέ-
θοντες ἐτραγῶδον τὰ «ἐπιμύλια ἄσματα» λεγόμενα. Οὕτως εἰσέτι
ἀλέθουσιν οἱ Λάκωνες, οἵτινες ὡσαύτως ἄδουσιν ἐπιμύλια, οὕτως
ἤλεθον κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 ἐν πολιορκίαις καὶ ἐν κρυ-
φίοις (κρυψάναις).

Ἐπὶ Ὀμήρου διὰ τῶν χειρομύλων ἀπελάμβανον δύο εἰδῶν ἄλευ-
ρα, ἄλφιτα καὶ ἀλείατα. Κατὰ τί διαφέρει τὸ ἄλφιτον τοῦ
ἀλείατος; οἱ σχολιασταὶ εὐκρινῶς οὐ λέγουσιν· ἐκ πολλῶν ὅμως
διδομένων ἐξάγομεν ὅτι ἄλφιτον ἐκάλουν τὸ ἄμυλον, καὶ ἀλείαρ τὴν
σεμίδαλιν. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἄλφίτου (ἀμύλου) ἀπελάμβανον τὸ λε-
πτότερον μέρος, ὅπερ ἐκάλουν ἀκτὴν (ἄχνην).

Περὶ τούτων ἰδοὺ πῶς ὁ Ὀμηρὸς ἐκφράζεται:

» Φῆμῃ δ' ἐξ εἰκοσι γυνὴ προέοικεν ἀλετρίῃς

» πλησίον· ἐνθ' ἄρα οἱ μύλοι οἶατο ποιμένοι λαῶν

» τῇσι δώδεκα πᾶσαι ἐπιρρώοντο γυναῖκες,

» ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ ἀλείατα μυελὸν ἀνδρῶν.
Αἱ μὲν ἄλλαι εὐδον, ἐπεὶ κατὰ πυρρὸν ἄλεσαν.

(Ὁδ. υ. 105).

Ἐπὶ Ὀμήρου διέκρινον ποιότητος σίτου· ὁ πυρὸς σίτος ἦτο καὶ εἶναι ἐν Ἑλλάδι ὁ ἐκλεκτότερος, καὶ ὁ μᾶλλον παρέχων περισσοτέραν σεμίγδαλιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ θρεπτικώτερον στοιχεῖον τοῦ σίτου, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἄλειαρ καλεῖ ὁ Ὀμηρὸς $\mu \epsilon \lambda \iota \tau \circ \varsigma$, μελίφατον, μελίφρον. Ἀλλαχοῦ καλεῖ οὕτω καὶ τὸ ἀλφίτον, ἀλλὰ τότε δὲν ἀναφέρει τὸ ἄλειαρ· διότι ὑπάρχει ἠγνωμένον μετὰ τοῦ ἀλφίτου, ὡς ἔχει τὸ συνήθως κοινὸν ἄλευρον.

Τὴν ἀκτὴν (ἄχνην), ἣν ἐκάλουν καὶ ἀλφίτον λευκὴν, μετεχειρίζοντο ἐπὶ Ὀμήρου πρὸς διαφόρους σκευασίας διὰ ταύτης ἐπεπάλιζον (ἐπασπάλιζον) τὸν πινόμενον κυκεῶνα, ὅστις τότε ἦτον ἐξαίρετον ποτὸν καὶ κατεσκευάζετο ἐκ τετριμμένου τυροῦ, ἀκτῆς ἀλφίτου, σίτου, πριμνίου καὶ μέλιτος. Τοιοῦτο ποτὸν κατεσκεύασεν ἡ Ἑκαμήδη ἵνα πῇ ὁ γέρων Νέστωρ.

Διὰ τῆς ἀκτῆς ἐπέπασσον (ἐπασπάλιζον) ἐπὶ Ὀμήρου τὰ ψηφόμενα κρέατα· διότι τότε συνήθως ψητὰ ἔτρωγον, καὶ τὰ ἔψηνον εἰς ὕδαλιν (σοῦγλαν) εἰς μεγάλα τεμάχια. Οὕτως ἐπέπασσον τὸ κρέας τοῦ βοῦς αἱ γυναῖκες, ὅταν ἔψηνον τοῦτο ὑπὸ δρυὶν (Ἰλ. Σ. 560). Καὶ ὁ Εὐμαιοὺς ὁ χοιροβοσκὸς ψήσας χοιρίδια ἐπέπασσε ταῦτα διὰ λευκοῦ ἀλφίτου (Ὀδ. Ε. 78). Καὶ ὁ Ὑφύρεὺς τὸ δέρμα τοῦ ψηνομένου χοιριδίου, δι' οὗ ἐφιλοξένοι τὸν Ὀδυσσεά, ἐπέπασσε δι' ἀκτῆς (Ὀδ. 429).

Τὸ παιπάλημα δι' ἀλφίτου μετεχειρίζοντο οἱ τότε ὅπως παράξωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ψηνομένου παχὺ στρώμα ἐξ ἀλεύρου, ψηνομένου καὶ τούτου καὶ κεκορεσμένου διὰ τοῦ ἐκκρινόμενου πάχους καὶ ὄρου τοῦ κρέατος, καὶ οὕτως ἀντικαθίστατο ὁ ἄρτος· διότι οἱ τότε ὡς ἀθλητικῶς διαιτώμενοι ἔτρωγον πολὺ κρέας καὶ μάλιστα βόειον, καὶ ὀλίγον ἄρτον.

Οὐδαμοῦ ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει τὴν παροχὴν κριθῆς εἰς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πάντοτε εἰς ἵππους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδιδον πρὸς βρῶσιν ἐνίοτε καὶ σίτον, ὡς μᾶλλον τονικώτερον καὶ θρεπτικώτερον τῆς κριθῆς· ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸν σίτον ἔδιδον μεμιγμένον τῇ κριθῇ· διότι ἐκ πείρας οὐκ ἠδύνατο ἀγνοεῖν, ὅτι μόνος ὁ σίτος τρωγόμενος παρὰ τῶν ἵππων καθίσταται δύσπεπτος, καὶ ἐνίοτε ἐπιφέρει βλάβας καὶ ὀλεθρον τῆς ζωῆς αὐτῶν· ἐν ᾧ μεμιγμένος κριθῇ καθίσταται ἀνεκτὸς καὶ ὠφελίμος. Καὶ ὅτι μὲν ἔδιδον σίτον τοῖς ἵπποις δῆλον τοῦτο γίνεται ἐκ τῶν στίχων 188 τοῦ Θ. Ἰλιάδος, ὅτε ἡ Ἀνδρομάχη ἔθηκε πυρὸν μελίφρονα τοῖς ἵπποις πρὸς βρῶσιν.

« Ὑμῖν παρ' προτέροισι μελίφρονα πυρὸν ἔθηκε. » καὶ ἐκ τοῦ Κ. 569. « ἔνθα οἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἔλασαν ὠκύποδες μελιηδέα πυρὸν ἔδοντες »· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας (Δ) δῆλον τοῦτο γίνεται:

Ὅταν ὁ Τηλέμαχος ἠρνήθη δεχθῆναι προσφερόμενα δῶρα ἵππους παρὰ τοῦ Μενελάου ἐν Σπάρτῃ, τῷ λόγῳ, ὅτι ἐν Ἰθάκῃ οὐκ ἦσαν οὔτε «δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λιμῶν» πρὸς διάθρεψιν ἵππων· ἀλλ' ἐν Σπάρτῃ εἶσαν

« πυροὶ τε, ζεαὶ τε, ἡ δ' εὐρυφίς καὶ λευκόν ».

Καὶ ὅτι μὲν τὸ ἀλφίτον ἐγένετο ἐκ σίτου, καὶ οὐχὶ ἐκ κριθῆς, δῆλον τοῦτο γίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω στίχων τῶν περὶ τῶν χειρομύλων τοῦ Ὀδυσσεως, ἐνθα ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι

« αἱ μὲν ἄρ' ἄλλαι εὐδον, ἐπεὶ κατὰ πυρὸν ἄλεσαν »

Καὶ ὅταν ἡ Κίρκη κατεσκεύασε τὸν κυκεῶνα καὶ ἀνέμιξεν ἀλφίτα, ὁ ποιητὴς λέγει, ὅτι « ἀνέσμιγε δὲ τῷ σίτῳ φάρμακα λιγρὰ »· σίτον δ' ἐπονομάζει τὰ ἀλφίτα, τὰ ἐκ σίτου παραγόμενα (Ὀδ. Κ. 236).

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους, ἡ λέξις ἀλφίτον ἔτυχεν ἀλλοίας σημασίας, οὗσης τῆς λέξεως ἄλευρον, ἥτις παρ' Ὀμήρῳ οὐδὲν ἀναφέρεται.

Ὁ Πλάτων καλεῖ ἀλφίτα τὰ ἐκ κριθῆς ἄλευρα· ἄλευρα δὲ ἰδίως τὰ ἐκ σίτου. Τὸ αὐτὸ ἔχει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (πρ. XXI).

Ὁ Διοσκορίδης (Β. 108) ἀλφίτον λέγει τὸ λεπτότατον ἄλευρον· ἄλευρον δὲ τὸ πιτυροῦγον· τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Ὀριβάσιος.

Ὁ Αἰλιανὸς λέγει, ὅτι ἐν Σπάρτῃ, ἐνθα ἔτρωγον κριθίνον ἄρτον, ἐκάλουν τὸ τοῦτου ἄλευρον ἀλφίτον.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ

Αἱ δύο σιαγόνες εἰσιν ἐστολισμέναι διὰ μικρῶν ὀστέων λευκῶν καὶ λίαν σκληρῶν, τὰ ὅποια καλοῦνται ὁ δ ὀ ν τ ε ς, οἵτινές εἰσι τὸ ὅλον 32· ἐκάστη σιαγὼν φέρει 16· ὁκτὼ ἐπὶ ἐκάστου μέρους δεξιῆς καὶ ἀριστεροῦ.

Διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς κοπτήρας ἢ τομεῖς, εἰς κυνόδοντας καὶ εἰς τραπεζίτας.

Οἱ κοπτήρες κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ στόματος, εἰσὶν 8, ἀνὰ 4 ἐπὶ ἐκάστης σιαγόνος.

Οἱ κυνόδοντες εἰσὶ 4 ἀνὰ δύο ἐφ' ἐκάστης σιαγόνος· εἰς ἐπὶ τοῦ δεξιῆς καὶ εἰς ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους· κεῖνται πλησίον εἰς τοὺς κοπτήρας.

Οἱ τραπεζίται εἰσὶν 20 ἀνὰ 10 ἐπὶ ἐκάστης σιαγῶνος, ἀνὰ 5 ἐπὶ ἐκάστης πλευρᾶς αὐτῆς. Διαιροῦνται εἰς μικροὺς καὶ εἰς μεγάλους. Οἱ μικροὶ τραπεζίται καλοῦνται γόμφιοι, ἡ μικροὶ τραπεζίται, καὶ εἰσὶν ἀνὰ δύο ἐπὶ ἐκάστου μέρους σιαγῶνος, ἥτοι τὸ ὅλον 8· κεῖνται μετὰ τοὺς κυνόδοντας.

Οἱ μεγάλοι τραπεζίται κεῖνται ἀνὰ τρεῖς μετὰ τοὺς γομφίους, καὶ φύονται βραδέως· οἱ τελευταῖοι καλοῦνται σωφρονίται, καὶ φύονται περὶ τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας.

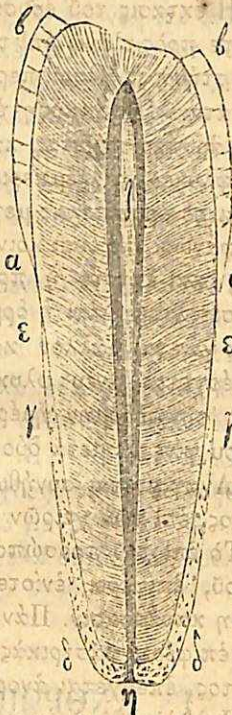
Οἱ ὀδόντες χρησιμεύουσι πρὸς τὸ κόπτειν τὰς τροφὰς καὶ πρὸς τὴν προφορὰν· ἐμποδίζουσι τὴν σίελον νὰ βῇ ἐκτὸς τοῦ στόματος, καὶ εἰσὶν ἐκ τῶν πρώτων ὀργάνων τοῦ προσώπου.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἡλικίας τοῦ βρέφους δὲν ὑπάρχουσιν ὀδόντες.

Οἱ πρῶτοι ὀδόντες ἄρχονται νὰ φύονται συνήθως τὸν ἑβδομον μῆνα, εἰσὶν οὗτοι οἱ κοπτήρες καὶ οἱ κυνόδοντες.

Κατὰ τὸ ἑβδομον ἔτος πίπτουσι καὶ ἀναιεοῦνται οἱ 20 ὀδόντες, οἵτινες εἶχον βλαστήσει μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 4 ἐτῶν. Κατὰ τὸ 8 μέχρι τοῦ 10 ἔτους φύεται ἐφ' ἐκάστου μέρους τῆς σιαγῶνος εἰς δύο γόμφιος καὶ κατόπιν οἱ ἄλλοι τραπεζίται.

(Περὶ βλαστήσεως τῶν ὀδόντων καὶ τῆς ποιότητος αὐτῶν ἰδὲ «Φοῖδον» ἔτους Α' σελ. 184.)

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὀδόντος ἐσχισμένον εἰς τὸ μέσον.

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

ΠΕΡΙ ΕΡΥΣΙΠΕΛΑΤΟΣ

(ρουσουμπελι, ἀνεμοπύρωμα)

Ἀποτελεῖται ἐκ τοπικῆς φλογώσεως τοῦ ἀνωτέρω στρώματος τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος. Τὸ δέριμα ἐξοιδόσθη τοπικῶς, γίνεται

ἐρυθρόν, κατ' ἀρχὰς ἔχει μικρὰν ἔκτασιν ἀκανονίστου σχήματος, ἣτις ἐνίστε περιορίζεται ἐντὸς ὁρίων· ἄλλοτε προβαίνει ἐπεκτεινόμενη ἀκανονίστως. Ἐὰν διὰ δακτύλου πιεσθῇ ἡ ἐπιφάνεια, ἡ ἐρυθρότης ἀφανίζεται καὶ ἀναφαίνεται αὐθις. Ἐπιγίγνεται πυρετὸς καὶ κεφαλαλγία κατὰ τὴν ἰσχύρ, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν θέσιν τοῦ πάθους.

Ἡ ἔκτασις τοῦ ἐρυσιπέλατος ἐπὶ τοῦ προσώπου οὔσα, προβαίνει ἐνίστε πρὸς τ' ἄνω ἐπὶ τῆς κόμης, ἢ πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ στῆθους. Ὅσον περισσότερον ἐκτείνεται, τόσον δεινότερον καθίσταται. Ἡ τοιαύτη ἐπέκτασις ἐξακολουθεῖ ἐπὶ 4 ἕως 7 ἡμέρας, μεθ' ἧς περιορίζεται, καὶ πολλαχοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀναφαίνονται φλύκταιναι, ἐμπεριέχουσαι ὀρρώδες ὑγρὸν, διὰ τοῦτο κατατάσσεται τὸ ἐρυσιπέλας μετὰ τῶν ἐξανθημάτων. Ὅταν αἱ φλύκταιναι ἀναφανῶσι λέγουσι κοινῶς ὅτι ἐλάλησε τὸ ἀνεμοπύρωμα, καὶ ἔκτοτε ἡ πρὸς διάλυσιν τῆς φλογώσεως θεραπεία εἶνε ἀλυσιτελής· διότι ἡ ἑρμὴ τῆς φλογώσεως ἐλαττοῦται, καὶ ἡ θεραπεία γίνεται μᾶλλον κατὰ τῶν πληγῶν. Συνήθως τὸ ἐρυσιπέλας παρέρχεται ἄνευ φλυκταινῶν ἐπαισθητῶν, καὶ διαλύεται ἐντελῶς περὶ τὴν ἐξδόμην ἡμέραν. Ὅταν ὅμως λαλίσση, τότε τὸ πέρας τῆς νόσου γίνεται μετὰ δύο ἑβδομάδας.

Ἀναφαίνεται συνήθως ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἐπὶ τῶν χειρῶν ἢ καὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν κατὰ τὰ αἰτία.

Τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὅταν ᾖ ὀρμητικὸν καὶ μετὰ πολλοῦ πυρετοῦ, ἐπιφέρει ἐνίστε παραλαλητὸν, ὑπνώδη καὶ κωιματώδη κατάστασιν. Πάντοτε δὲ τὸ ἐρυσιπέλας εἶτε ἐλαφρὸν εἶτε βαρὺ εἶνε ἐπιφέρει γαστρικὰς ταραχὰς, ἡ γλῶσσα γίνεται πικρά, καὶ ἀκάθαρτος, ἐπέρχεται ἀνορεξία, δίψα, κεφαλαλγία κλπ.

Πολλὰ εἰσὶ τὰ ἐπιφέροντα αἰτία τὸ ἐρυσιπέλας. Συνήθως προέρχεται εἰς τοὺς χοιραδικοὺς ἐκ σπειρίου ἐντὸς τῆς ῥινός, ἢ ἐκτὸς ταύτης διερεθισθέντος καὶ βραχέντος· εἰς ἄλλους προέρχεται ἐκ τραύματος ὑποστάντος περίφυξιν ψυχρὴν καὶ ὑγρὰν· ἐπισυμβαίνει καὶ ἐκ δαγκάσματος βδέλλων, ὅταν ἐπιτεθῶσιν ἐπὶ τῶν πληγῶν καταπλάσματα· ἐνίστε προέρχεται ἐκ προσβολῆς καυστικοῦ ἡλίου. Ἐπέρχεται εἰς τινας καὶ ἐξ ἡθικῶν αἰτίων, ἐκ μεγάλης στενοχωρίας, λύπης, θυμοῦ, κλπ.· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἐρυσιπέλας εἶνε δεινότερον, ἔαν ἐξακολουθῇ συνυπάρχον μετὰ τῆς ἡθικῆς ταραχῆς· διότι ἡ ἡθικὴ ταραχὴ πάντοτε ἐπιβαρύνει τὰς νόσους.

Ἀποτελεῖται ἐκ συσσωρεύσεως αἵματος ἐντὸς τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, τῶν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος κεμένων, ἐνθα συσσωρεύεται δρυμία καὶ μοχθηρὰ ὕλη, (παραγομένη ἐν τῇ διοργανισμῷ ἢ τοπικῶς γιγνομένη ἐκ πληγῆς πεφραγμένης), τὴν ὁποίαν ἡ

φύσιν ποθεῖ ν' ἀποδύλῃ. Κατὰ δὲ τὰς μικροσκοπικὰς παρατηρήσεις καὶ τὸ πάθος τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συνυπάρξεως σημανῶν μικροζωιδίων, ἐμφωλευόντων ἐν τῇ χυμῷ τοῦ πάσχοντος μέρους.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ. Δύο τρόποι πρὸς ταύτην εἰσὶν. Ὁ μὲν δι' ἐπιθέσεως ἐλαφροῦ καὶ ἀνεκτῆς ξηρᾶς θερμότητος· διότι τὸ ἐλαφρὸν πῦρ κατευνάζει καὶ σθενύνει ἄλλο πῦρ. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου σθύνουσι τοὺς φλεγομένους ἀνθρακας· οἱ πόνοι τοῦ καύματος πραϋνόντι διὰ πυρώσεως ἐπὶ μετρίου πυρὸς κλπ.

Ὅθεν διατήρησις θερμότητος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐρυσιπέλατος δι' ἐπιθέσεως βάμβακος, συνάμια καὶ ἡ διατήρησις θερμότητος ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος, συντελοῦσι πολὺ πρὸς θεραπείαν. Διὰ ταῦτα ὠφελεῖ καὶ ἡ κοινὴ θεραπευτικὴ, καθ' ἣν λαμβάνουσι ξυλάρια δάφνης ἢ ὀριγάνου, φλέγουσι ταῦτα ἐπὶ φλογὸς, καὶ ψαύουσι τὸ δέρμα διὰ τοῦ πεφλεγμένου ἄκρου· οὕτω παύκεται μικροτάτη φλύκταινα, ἥτις διαρρηγνύεται μετὰ ἥχου, καὶ δίδεται ἐπιθεσίως ἔξοδος πρὸς ἀποβολὴν τῆς μοχθηρᾶς καὶ νοσοποιοῦ ὕλης τοῦ πάθους. Ἄλλοι ἐπιθέτουσιν ἐριούχον ἐρυθρὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐρυσιπέλατος, καὶ ἔχοντες τεθερμασμένην πλάκα χαλκοῦ, ὥς ἐστὶ τὸ σκανδαλέτον, ἐπισύρουσι ταύτην ἐπὶ τοῦ ἐριούχου τρεῖς καὶ τετράκις ταχέως, ἢ ἐπὶ τοῦ ἐριούχου ἐπιθέτουσι μικρὰ τεμάχια βάμβακος, τὰ ὅποια ἀναφλέγουσιν. Οὕτω παραγίνεται ἐλαφρὰ θερμότης, ἥτις καταστρέφει τὴν νοσοποιὸν, ἢ ἄλλως ἢ ξηρὰ θερμότης αὕτη φονεῖ τὰ νοσοποιὰ μικροζωιδάρια. Ἡ μεγάλη θερμότης βλάπτει, διότι ἀποξηραίνει τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα, καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐν αὐτοῖς κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.

Ἐπιστημονικῶς ἡ μεθοδικωτέρα θεραπεία ἀποτελεῖται ὡς ἀκολούθως·

Ποίησον ἔμβρεγμα ἐξ ἀνθέων ἀκτῆς (κουφοξυλέας, σαμπούκου) ἐνθα ἔμβρεξον τεμάχιον λευκοῦ βαμβάκερου ὑφάσματος καὶ διαρκῶς ἐπίθες. Τὸ ὕγρὸν τοῦτο μὴ ἔστω οὔτε πολὺ ψυχρὸν οὔτε πολὺ θερμόν· ἀλλὰ κατὰ τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας· ἐσωτερικῶς δὲ πάσχων νὰ πίνη ἐκ τοιοῦτου ἐγγύματος ἀκτῆς.

Τὸ μᾶλλον κατάλληλόν ἐστὶ τόδε. Λάβε κόνιν ἐκ μίγματος 6 μερῶν ἀμύλου, καὶ 1 καμπορᾶς. Λάβε πανία λευκὰ ἐκτάσεως ἱκανῆς, ἔμβρεξον ταῦτα ἐν ἐμβρέγματι δροσερῇ ἀκτῆς, πεπάλισον καλῶς διὰ τῆς ρηθείσης κόνεως, καὶ ἐπίθες ἅμα στεγνώνῃ ἐπαναλάμβανε τὴν τοιαύτην ἐπίθεσιν· οὕτως ἀφαιρεῖται ἡ φλόγωσις κατ' ὀλίγον, φονευομένων τῶν νοσοποιῶν μικροζωιδίων διὰ τῆς καμπορᾶς.

Τινὲς συσταίνουσι τὴν ἐπίπασιν (παιπάλημα) κόνεως ζαχάρους, ἰδίως ἐπὶ ἐρυσιπέλατος τοῦ προσώπου. Ὁφελεῖ, ὅταν τὸ πάθος ᾖ

ἐλαφρὸν, καὶ τὸ μαλυδόνερον τοῦ Γουλάρδου, τὸ ὅποιον ἔχουσιν οἱ φαρμακοποιοί.

Ὁφελεῖ ὡσαύτως καὶ ἡ ἐπίθεσις ἐγγύματος πτέρης διὰ πανίων, καὶ ἡ πόσις τοῦτου· ὡσαύτως ἡ πόσις δροσιτικῶν ποτῶν, πορτοκαλάδας, λεμονάδας, σουμάδας. Ἐάν ἡ φλόγωσις ᾖ μεγάλη καὶ ὁ πάσχων νέας ἡλικίας καὶ εὐρωστὸς, ὠφελεῖ τὸ ποδόλουτρον, εἰ συναπισμοί· ἐάν ὑπάρχει δυσκοιλίτης, ὠφελεῖ καθάρσιον ἢ κλύσμα.

Δὲν ὠφελοῦσι, καὶ ἐνίοτε βλάπτουσιν, αἱ ἐπαλοιφαὶ διὰ λιπαρῶν ὕλων, ὡσαύτως ἡ ὑδραργυρικὴ ἀλοιφή, κλπ. ὡσαύτως ἀνωφελῆ εἰσὶ τὰ στυπτικὰ ἐπιθέματα, ἡ διάλυσις θεικοῦ σιδήρου, νιτρικοῦ ἀργύρου, στυπτηρίας, ταννίνης κλπ. Ἐν γένει ἡ θεραπεία τροποποιεῖται κατὰ τὰ ἐπιφέροντα αἷτια τὴν νόσον, καὶ κατὰ τὸν πάσχοντα.

Κοινῶς μεταχειρίζονται ῥόδιον (ῥόδιον), τὸ ὅποιον ἀφ' οὗ βράσωσι καλῶς, θέτουσιν ἐν ἰγδίῳ καὶ συνθλῶσι πρὸς σθέτοντες καὶ ὀλίγον μέλι, οὕτως ἀπατελοῦσι πόλτον, ὃν ἐπιθέτουσιν ὡς κατάπλασμα. Ἄλλοι τὸ ῥόδιον διασχίζουν εἰς τέσσαρα μέρη καὶ τὸ βράζουσι μετὰ ὕδατος, ἐκ δὲ τοῦ ζυμοῦ τοῦτου πίνει ὁ πάσχων κατὰ κοχλιάριον.

Ὅταν τὸ ἐρυσιπέλας γίνηται ἐκ τραύματος, τὸ τραῦμα καθίσταται ξηρὸν μετὰ ἐφελκίδος· πρὸς ἀσφαλεστέραν θεραπείαν πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἡ ἐφελκίς, καὶ τὸ τραῦμα ν' ἀναφανῇ.

ΔΙΑΙΤΑ. Ἐν ὅσῳ διαρκεῖ πυρετὸς, οὐδόλως δοτέον τροφήν, ἐκτὸς βροφημάτων ἐνδὲς ἢ δύο κρόκων ὡτοῦ. Μετὰ ταῦτα δοτέον βροφημα ἐκ ζυμοῦ κρέατος καλῶς βεβρασμένου μετὰ δρύϊνης ἢ σεμιδάλεως, ἀκολούθως κρέας ὀρνίθου, ἀρνίου ἐφθοῦ ἢ ὀπτοῦ.

Ε'. ΣΥΝΤΑΓΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ.

Ὁ συνθέτων συνταγὴν εἰς τρεῖς ἀντικείμενα πρέπει ν' ἀποβλέπη· α'. εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ οὐσιωδεστέρου φαρμάκου· β'. εἰς τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ γ'. εἰς τὰς ἐνώσεις.

Δύναται τις ἐνίοτε νὰ ἐνώσῃ πολλὰς οὐσιώδεις ὕλας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀξήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου ἢ νὰ τροποποιήσῃ ταύτην, τοῦτο εἶνε τὸ σπουδαιότερον τῆς συνταγῆς, τὸ ὅποιον ἀπαιτεῖ λογικὴν θεραπευτικὴν (ἴδε « Φάρμακον » ἔτους Δ', σελ. 91).

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς δόσεως τοῦ φαρμάκου ἀπαιτεῖ ὡσαύτως μεγάλην μάθησιν καὶ ἐμπειρίαν· διότι ἡ διάφορος δόσις δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐπιφέρῃ ἄλλοιόν ἀποτέλεσμα τοῦ ποθομένου, καὶ ἐναντίον τοῦ σκοποῦ· π. χ. ἡ θεικίη

σόδα ὑπὸ μεγάλην δόσιν οὐδόλως ἀπορροφᾶται· ἡ ἐνέργειά της εἶνε τοπικὴ καὶ περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ἔντερα, ἐνεργεῖ ὡς καθαρτικόν· ὑπὸ δόσιν μικρὰν ἀπορροφᾶται καὶ γίνεται διουρητικὴ. Ταῦτ' ὑπάρχει καὶ διὰ τὴν νιτρικὴν πότισσιν, ἥτις ὑπὸ μεγάλην δόσιν εἶνε καθαρτικὴ, ὑπὸ μικρὰν διουρητικὴ. — Ἡ δακτυλίτις ὑπὸ μεγάλην δόσιν εἶνε ἐμετοκαθαρτικὴ, ὑπὸ μικρὰν ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ εἶνε διουρητικὴ. Ἡ ἱπεκακουάνα ὑπὸ μεγάλην δόσιν εἶνε ἐμετικὴ, ἐνεργοῦσα ἐπὶ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος, διὸ καὶ ἐνίοτε ἐπιφέρει καθαρτικὴν ἐνέργειαν· ὑπὸ δόσιν ὅμως μικρὰν καὶ ἐπανειλημμένην ἐπιφέρει ναυτιάζεις ἀνευ ἐμέτου καὶ καθαρτικὴν ἐνέργειαν· ὑπὸ δόσιν ἔτι μικροτέραν εἶνε ἀποφλεγματικὴ καὶ δὲν ἐπιφέρει αὐδεμίαν διατάραξιν ἐν τῇ στομάχῳ καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις, διότι ἀπορροφᾶται. Ὅσον λοιπὸν σημαντικὴ εἶνε ἡ δόσις τοῦ φαρμάκου πρὸς τὴν θεραπείαν!

Πᾶσα δόσις φαρμάκου διαφέρει κατὰ τὸ κλίμα, ὑπάρχει ἐν Περσίᾳ φυόμενον δηλητηριώδες βότανον, ὅπερ, μεταφυτευόμενον ἐν Παλαιστίνῃ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, γίνεται βρώσιμον.

Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα αἱ δόσεις τῶν φαρμάκων διαφέρουσι τῶν τῶν βορείων (ἴδε Φοῖδον ἔτος Β'. σελ. 81 καὶ 97) κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ γένος, τὴν ἔξιν, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ τὴν ἀνοχήν· τινὲς δὲν ἀνέχονται οὔτε κόκκον κινίνης· διότι ὑφίστανται διαταράξεις, ἐρυθήματα, κνισμούς, ἐξάψεις, κλπ.

Αἱ ἐποχαί τοῦ ἡμερονυκτίου, ἡ περίοδος τῆς νόσου καὶ πολλαὶ ἄλλαι περιστάσεις, τὰς ὁποίας διακρίνει ὁ πεπειραμένος ἐπιστήμων ἰατρὸς ἀπαιτοῦσι διάφορον δόσιν τοῦ φαρμάκου. Τὰ καθαρτικὰ ἐνεργοῦσι περισσότερον τὸ πρῶτ' λαμβανόμενα, ἢ πολὺ ἄρχ' τὸ ἐσπέρας, μετὰ τὸ μεσονύκτιον· ὡσαύτως καὶ αἱ τοῦ στίμματος σκευασίαι. Τὰ διουρητικὰ δοτέον τὴν ἡμέραν· τὴν νύκτα γίνονται ἰδρωτικὰ. Αἱ ἐπαλοιφαὶ γενέτωσαν τὴν πρῶταν, νήστου ὄντος τοῦ πάσχοντος, καθ' ἣν ἡ ἀπορρόφησις γίνεται μεγαλειτέρα. Τὰ καταπότια δοτέον μετὰ τὸ φαγητὸν ἀμέσως, καὶ μάλιστα τὰ ἐρεθίζοντα τὸν στόμαχον, ὡς εἶνε τὰ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ τὰ ἀρσενικοῦ κλπ., ἢ μικρὸν πρὸ τοῦ φαγητοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν δόσιν τοῦ ἱατρικοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν ὑπάρχει πίνναξ, καθ' ὃν ὁ ἱατρὸς ὀφείλει δίδειν τὸ φάρμακον· τοῦτο ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ «Φοῖδῳ» ἔτους Α'. σελ. 23.

Εἰς τὴν γυναῖκα ἔχουσαν φύσει σωματικὴν κατάστασιν ἀδυνατοτέραν τοῦ ἀνδρὸς ἢ δόσις τοῦ φαρμάκου πρέπει νὰ ᾔη κατὰ τι μικροτέρα τῆς τοῦ ἀνδρὸς.

Εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν φαρμάκων ἐπηρεάζει καὶ ἡ κατάστασις τοῦ

πάσχοντος. Εἰς τοὺς πυρέσσοντας τὸ στίμμα (ἀντιμόνιον) ἐνεργεῖ εὐκόλως· ἐν ᾧ εἰς τὰ νευρικὰ ἐνεργεῖ δυσχερῶς. (ἀκολουθεῖ)

ΠΑΝΤΟΙΑ.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ.

Πᾶν κρέας ἵνα βράσῃ καλῶς καὶ ᾔη νόστιμον, πρέπει νὰ ᾔη μαλακὸν καὶ ὄχι τραχὺ. Τὸ τραχὺ κρέας γίνεται μαλακόν, ἐὰν τὴν νύκτα ἐκτεθῇ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ ἐν ἑλλείψει ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀστέρων (ἐξαστριωθῇ), ἢ ἐὰν κρεμασθῇ ἐπὶ τινος ὥρας ὑπὸ σελήνης, ἐὰν ἐκτεθῇ ἐπὶ ὥρας ἐπὶ σωροῦ σίτου· διὰ τοῦτο ὀνομάζεται τὸ μαλακὸν κρέας σιτευμένον· διότι οἱ ἀρχαῖοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπέθετον τὸ τραχὺ κρέας ἐπὶ σωροῦ σίτου. Ὁ σίτος ἐξάγει ἀπὸν θρυπτικὸν (διαλυτικόν) ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δημητριακοὶ καρποὶ οὐδόλως· διὰ τοῦτο συνοδεύεται πᾶσα τροφή μετὰ ἄρτου. Διὰ τοῦτο τετρυμμένον δίπυρον (παξιμάδι) ἐπιπασσόμενον ἐπὶ ὀπτομένου κρέατος καθίστησι τοῦτο νοστιμότερον καὶ εὐπεπτότερον.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΠΑΜΑ ΑΝΕΥ ΧΟΡΤΩΝ.

Ἐν γένει τὸ πρὸς καπαμὰν κρέας πρέπει νὰ ᾔη μαλακόν· διὰ τοῦτο προτιμᾶται τὸ κρέας μικρᾶς ἡλικίας, ἀρνίου, ὀρνιθίου, κλπ. Ὅλα λοιπὸν τὰ τοιαῦτα κρέατα, ἀφ' οὗ τεθῶσιν ἐν τῇ χύτρᾳ καὶ κοκκινίσωσι κατὰ τὴν ἐν τῇ προηγουμένῳ φύλλῳ λεχθέντα τρόπον, γίνονται καπαμὰς, καὶ ἀνευ χορτῶν οὕτως· Ἀφ' οὗ τὸ κρέας κοκκινίσῃ ἐν τῇ χύτρᾳ, βράζει δ' ἐντὸς τοῦ βουτύρου, πρόσθετος ἕνα καυθίσκον λευκοῦ οἴνου ρητινίου πρὸς μίαν ὀκτὴν κρέατος, καὶ πωμώσας τὴν χύτραν ἄφες νὰ βράζῃ, ἕως οὗ ἐξατμισθῇ ὅλος ὁ οἶνος· τότε πρόσθετος ἀνάλογον ποσὸν ὕδατος, καὶ ἄφες νὰ βράζῃ. Γνωστὸν ἔστω ὅτι ἡ χύτρα πρέπει νὰ ᾔη κατὰ τὸ μέγεθος ἀνάλογος τῇ ποσότητι τοῦ κρέατος, τὸ δὲ ποσὸν τοῦ ὕδατος ἔσεται ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τῆς χύτρας καὶ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, διότι ἡ μεγάλη θερμότης ἐπιφέρει περισσότεραν ἐξάτμισιν, καὶ ἐπομένως τὸ ὕδωρ πρέπει νὰ ᾔη περισσότερον, διότι ἄλλως καίεται τὸ κρέας.

Ἀφ' οὗ δὲ ἡμιβράσῃ, πρόσθετος πέντε ἢ ἕξ ἀγλῖθος σκορόδου κεκομμένου εἰς τεμάχια, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς βράσεως πρόσθετος ὀλίγον μακεδονήσιον (μαϊδανόν), τομάταν καὶ κένωσον πρὸς βρώσιν.

Ἡ τοῦ σκορόδου προσθήκη καθίστησι τὸ φαγητὸν τοῦτο τονικώ-

τερον και ευπεπτότερον· τοῦ δὲ σκορόδου ἡ ὁσμὴ καταστρέφεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ μακεδονησίου.

Ὁ καπαμᾶς παρέχει ὄρεξιν πρὸς τὸ πίνειν περισσότερο οἶνον.

Πρὸς καταστροφὴν τῆς κακῆς ὁσμῆς τοῦ σκορόδου μετὰ τὸ φαγητὸν γεύθῃτι ποσὸν ἐνὸς μικροῦ κουταλίου γλυκανίσσου σπόρους.

ΟΔΥΝΗΦΑΤΟΝ ΙΑΤΡΙΚΟΝ.

Λάβε κοκκίνας πιπερέας τρεῖς μεγάλας, κεκοιμήνας εἰς λεπτὰ τεμάχια διὰ ψαλλίδος, πρόσθεες ἀνὰ ἓν κωτάλιον μέγα παπέρως μαύρου τετριμμένου, καὶ σπόρων σηνάπεος τετριμμένου. Θές πάντα ἐντὶς 50 δραμίων οἰνοπνεύματος καλοῦ (σπίρτου τοῦ καμινέτου) ἐμπεριεχομένου ἐν φιάλῃ, πώμασον καλῶς, ἀνακάνωσον, καὶ ἄφες τὸ σύνολον ἐν τόπῳ ἀνηλίῳ ἐπὶ 8 ἡμέρας, ἀνακινῶν καθ' ἐκάστην τὴν φιάλην.

Μετὰ ταῦτα στράγγισον τὸ ὑγρὸν ἐντὸς φιάλης, καὶ προσθέσας δύο δράμια κινναμώμου (κανέλλας), ἀνακάνωσον καλῶς, καὶ φύλαξον πεπωμασμένον. Δύναται νὰ κατασκευασθῇ καὶ παρ' ἐκάστου ἐπιτηδευομένου, καὶ παρὰ φαρμακοποιῶ.

ΧΡΗΣΙΣ. — Θές εἰς τὴν φουκταν τῆς χειρὸς ποσὸν, ἢ ἑμιδαψς ἐκ τοῦ ἱατρικοῦ τεμάχιον μικρὸν βάμβακος, καὶ ἄλειψε τὸ ἀλγοῦν μέρος. Ἐὰν ὁ πόνος ᾖ περιωρισμένος εἰς μικρὰν ἐκτασίαν, ἔμβρεξον ἐκ τοῦ ὑγροῦ τοῦτου λεπτὴν πλάκκα βάμβακος καὶ ἐπίθεες, ἵνα δὲ μὴ ἀπορροφᾶται τὸ ὑγρὸν ἐκ τῶν πέριξ, ἐπίθεες ἐπὶ τοῦ βεδρεγμένου βάμβακος τεμάχιον διαχύλου (ταιρότου), καὶ διατῆρει ἐπὶ τινὰ χρόνον, μέχρις οὗ γένηται ἀφανὲς τὸ ὑγρὸν.

Δύνασαι κατὰ τὴν ἀνάγκην, ἐὰν ὁ πόνος μὴ ἐξαφανισθῇ ἐντελῶς, νὰ ἐπαναλάβῃς τὴν ἐπάλειψιν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν δις ἢ τρίς.

Ἡ χεὶρ ἢ ἀλείψασα τὸ φάρμακον πρέπει νὰ πλυθῇ διὰ σάπωνος· διότι διατηρεῖται ἐν ταύτῃ ἰδιότητι τοῦ νὰ προξενῇ αἴσθησιν καύσεως, ὅταν ψαύῃ τρυφερὰ μέρη, στόμα, ῥίνα, ὀφθαλμοὺς, κλπ.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ. Φέρει εὐάρεστον θερμότητα καὶ μικρὰν δριμύτητα (τσούξιμον), διαρκούσαν μέχρι πέντε λεπτῶν ὥρας· ἐπειδὴ ὁμῶς ἔπου ἐγένετο περίψυξις, ἔπου ὑπάρχει πόνος, ἢ αἰμοδιάσμα ἐκ περιψύξεως, ἐπισυμβαίνει πάντοτε ἀναισθησία εἰς τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τοῦ δέρματος, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπάλειψις τοῦ ἱατρικοῦ τοῦτου κατ' ἀρχὰς καὶ ἐνὸς ἐπικρατεῖ τὸ πάθος δὲν ἐπιφέρει ἀμέσως τὴν θερμότητα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, ἀλλὰ καθ' ὅσον καταστρέφεται τὸ πάθος.

Θεραπεύει πᾶσαν νευραλγίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἰσχιατικὴν, ἥτις εἶναι σφόδρα ἐπίμονος, ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον ἀλγοῦντος μέρους νὰ ἐπιτεθῇ πλάξ βαμβάκου μικρᾶς ἐκτασεως μέχρι ταλάρου, καὶ διατηρηθῇ μέχρι στεγνώσεως. Ὡσαύτως θεραπεύει:

Πᾶσαν δυσκινήσιαν τῶν μυῶν τοῦ σώματος ἐκ κρυολογίματος. Πάντα ρευματισμὸν, ὅστις πάντοτε ἐκ κρυολογίματος προέρχεται, ἀρκεῖ δις καὶ τρίς νὰ γένηται ἐντριψις ἐπὶ τοῦ πεπονθότος μέρους.

Θεραπεύει ἐπίσης τοὺς ἀρθρικοὺς πόνους, καὶ ἦτοι αὐτὴν τὴν ἀρθρίτιδα, εἴτε ὀξείαν εἴτε χρονίαν οὖσαν, ἐὰν ἐπιτεθῇ μικρὰ πλάξ βάμβακος ἐμβεδρεγμένη ἐκ τοῦ ἱατρικοῦ, ἢ ἐὰν ἐπαλειφῇται διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ τεμαχίου βάμβακος δις ἢ τρίς τὴν ἡμέραν.

Ὁφελεῖ κατὰ τῶν βλαβῶν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, ἐὰν ἐντρίβῃται πρῶτ' καὶ ἐσπέρας τὸ ἐπιγαστριον ἢ καὶ ὅλη ἡ κοιλία.

ΕΜΦΥΛΛΙΣΜΟΣ ΚΤΗΝΩΝ.

Ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ἐπικρατεῖ ἰδέα ὅτι ἡ διαρκὴς τροφὴ ἐκ τῆς σαρκὸς ζῴου τινὸς παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰς σωματικὰς καὶ τὰς ἡθικὰς διαθέσεις αὐτοῦ, οὕτω τὰ διαρκῶς τρεφόμενα παρὰ τὰς γάλακτος αἰγὸς καθίστανται ἰδιότροπα (καπριτζόζα), ἔχοντα δηλαδὴ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς κῆπρας. (Κῆπρα γὰρ καλεῖται ἡ αἰξ). Καὶ πᾶσα θηλάστρια διαρκῶς θηλάζουσα νήπιον μεταδίδει διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῆς τὰς ἐαυτῆς ἰδιότητας, ὡς μεταδίδει καὶ νόσους διὰ τοῦ γάλακτος. Ἡ συφιλιδικὴ μεταδίδει συφιλίδα, ἢ ἐξανθηματικὴ ἐξανθήματα, ἢ φθισικὴ φθίσιν, κλπ. Ἀλλὰ καὶ ἐκάστου ὀργάνου τοῦ σώματος ἡ διαρκὴς βρῶσις μεταβαίνει εἰς τὸ ὁμοειδὲς μέρος τοῦ διοργανισμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐναποτίθεται, καὶ αὖξεται οὕτως ὁ ὄγκος καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ· π. χ. ὁ τρώγων συνεχῶς σπλήνα, ἀποκτὰ αὖξιν ὄγκου σπληνὸς, ὁ ἥπαρ ἥπατος, ὁ καρδίαν καρδίας, ὁ ἐγκέφαλον ἐγκεφάλου, καὶ ἕκαστον ὄργανον διατίθεται κατὰ τὴν ἰδίαν ἰδιότητα· π. χ. ὁ τρώγων ἐγκέφαλον ἰχθύος, ἀρνί, υ, λαγωῦ, κλπ. λαμβάνει ἀναλόγους ἐγκεφαλικὰς διαθέσεις.

Διὰ ταῦτα διὰ τὴν θηριώδη ἄνθρωπον οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ὅτι γάλα θηρίου ἔθρεψε τοῦτον. Ὁ Ἀπολλόδωρος Γ' λέγει ὅτι τὸν Ἀχιλλέα ὁ Χείρων ἀνέθρεφεν ἐκ σπλάγχχνων λεόντων καὶ ἀγρίων σῶν, καὶ μυελοῦ ἀρκτων.

Οἱ τρώγοντες διαρκῶς βόειον κρέας καθίστανται ῥωμαλέοι ὡς οἱ βόες. Οἱ τρώγοντες διαρκῶς χόρτα καθίστανται ἥπιοι καὶ εὐάγωγοι, κλπ.

Πολλά τοιαῦτα ἀποτελέσματα παρατηροῦνται εἰς τὰ διάφορα κλίματα, καθ' ἃ καὶ ἴδιαι τρόφιμοι ὕλαι εἰσὶ πρὸς τροφήν τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰ βόρεια ὡς ἐκ τοῦ κλίματος οἱ κήτιοι τρώγουσι πολὺ βόειον κρέας καὶ πίνουνσι πολὺ βόειον γάλα· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοί εἰσιν ἀνδρείότεροι καὶ ῥωμαλιότεροι τῶν τῶν θερμῶν κλιμάτων. Οἱ ἥρωες καὶ οἱ ἀθληταὶ ἔτρωγον βόειον κρέας ἡλικιωμένον, ἵνα γίνωνται ῥωμαλέοι (*Ἴδε Συνέκδ. Ὑγιεινὴν σελ. 120 καὶ Φοῖβον ἔτους Α' σελ. 179).

Φαίνεται ὅτι κατὰ παναρχαίαν παράδοσιν ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς παρ' ἡμῖν πεπειραμένοις ποιμέσι καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ διαρκὴς εἰσαγωγὴ μέρους ὁστοῦ ζώου τινὸς εἰς τὸ σῶμα προβάτου ἢ αἰγὸς μεταδίδει εἰς τὸν διοργανισμόν τοῦ σώματος τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς διαθέσεις τοῦ ζώου, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ὁστοῦν.

Οὕτω λοιπὸν οἱ πεπειραμένοι παρ' ἡμῖν ποιμένες ἵνα καταστήσωσι κρινὸν ἢ τράχον ζωηρὸν καὶ ἀτιθάσεντον, ἢ πρᾶον, ἢ παρέχοντα πρὸς βρῶσιν κρέας νόστιμον, ἐμφυλλίζουσιν ὁστοῦν ζώου κατὰ τὴν σκοπὸν. Ἐκ πέρδικος γίνεται εὐκίνητον, ἀνήμερον, καὶ παρέχον κρέας νόστιμον· ἐκ λύκου γίνεται ἀπρόσδλητον ἐκ τοῦ λύκου. Ἀλλὰ τὸ κρέας τοῦ τοιοῦτου εἶναι ἄνοστον· ἐκ λαγωῦ γίνεται ἄγριον καὶ παρέχει κρέας νόστιμον· ἐξ ἀλώπεκος γίνεται πονηρὸν καὶ κακῆς γεύσεως κρέας παρέχει.

Τρόπος τοῦ ἐμφυλλίσματος ἢ ἐμβολιάσματος.

Ἐάν τὸ ὁστοῦν εἶναι ἐπίμηκες λεπτὸν εἰσάγουσι τοῦτο διὰ πίεσεως ἐντὸς τῶν μυῶν τοῦ μηροῦ. Ἄλλως λαμβάνουσιν ὁστοῦν ἐπίμηκες τοῦ μηροῦ ἢ τοῦ ποδὸς ἔχον μυελὸν (μυελουδί), κόπτουσι μικρὸν τεμάχιον ἔχον ἐπιφάνειαν πρὸς τὸν μυελόν· σχίζουσι πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ μηροῦ τὸ δέριμα καὶ τὴν ὑπὸ τοῦτο σάρκα, καὶ ἐμβάλλουσι τὸ ὁστοῦν, καὶ εἴτα ῥάπτεται τὸ δέριμα, ἢ τὸ περιδέουσι καλῶς ἵνα γείνη σύμφυσις καὶ ἐπουλωθῇ.

Ἐμφυλλίζουσι μόνον τὰ ἄρρενα, ὅσα μέλλουσι νὰ διατηρῶσιν ὡς σπορίτας. Οὗτοι μεταδίδουσι τὰς διὰ τοῦ ἐμφυλλίσματος ἀποκτηθείσας διαθέσεις καὶ εἰς τοὺς γόνους αὐτῶν.

Διαδεδαιούσιν οἱ ποιμένες ὅτι τὸ κρέας τῶν ἐμφυλλισμένων προβάτων ἢ αἰγῶν ἐξ ὁστοῦ λύκου ἢ ἀλώπεκος βράζει δυσχερῶς καὶ εἶναι πολὺ ἄνοστον.

Γνωστὸν δέ ἐστιν ὅτι τὸ κρέας ἀποκτᾷ ὁσμὴν κακὴν καὶ γίνεται ἄνοστον, ὅταν τὸ νεοσφαγὲς ἐμφυσίση πρὸς ἐκδορὰν ἀνὴρ ἔχων χνῶτα ὄζοντα ἢ ἔχει φάγει σκόροdon, διότι, μὴ εἰσέτι ἀποσθυσθείσης τῆς

ζωϊκῆς δυνάμεως, γίνεται ἀπορρόφησις τῶν ἐκ τοῦ στόματος ἐξεληθέντων ἀτμῶν, καὶ εἰσδυσίς τούτων εἰς τὴν σάρκα.

Τὰ γεγονότα ταῦτα, ἐὰν ἐπιστημονικῶς ἐρευνηθῶσι καὶ διαδεδαιωθῶσι, δύνανται νὰ παρέξωσιν εἰς τὴν φυσιολογίαν πολλὰ διδόμενα πρὸς ἐξηγήσιν πολλῶν φαινομένων, καὶ πρὸς ἀνατροπὴν πολλῶν δοξασιῶν.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΠΟΓΓΩΝ

Ἡ αὐστριακὴ κυδέρνησις ἐνασχολεῖται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς καλλιέργειας καὶ τοῦ διὰ τῆς τέχνης πολλαπλασιασμοῦ τῶν σπόγγων ἐν τῇ Ἀνδριατικῇ θαλάσῃ. Τὰ πρῶτα πειράματα ἐγένοντο πρὸ δέκα ἐτῶν· παρατηρήθη ὅτι οἱ σπόγγοι ἀναπτύσσονται βραδύτερον τὴν χειμῶνα. Πρὸς σπορὰν κατὰ τὸ θέρος ὑπὸ μετρίαν θερμότητα κόπτεται νεαρὸς καὶ ζωντανὸς σπόγγος εἰς τεμάχια καὶ ῥίπτεται ἐν ὠρσιμένη θέσει βυθοῦ θαλάσσης, ἐνθα βλαστάνει καὶ ἀναπτύσσεται.

ΔΙΑΣΧΙΣΙΣ ΤΗΣ ΥΕΛΟΥ.

Λάβε κόνιν Βινζόης, κόμμεος ἀδραγάνθης, κόμμεος ἀραδικοῦ, καὶ αἰθάλης (καπνιάς), πρόσθετος ἀρκετὸν ὕδωρ ἵνα ἀποτελέσῃς μάζαν, ποιήσον ῥάβδους καὶ ἄφες ἵνα ξηρανθῶσι. Λάβε μίαν τούτων, ἀνάφλεξον τὴν ἄκρην διὰ φλογὸς καὶ περίφερε τὸ καλὸν μέρος ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς ὑέλου, ὅπερ θέλεις νὰ σχίσῃς, καὶ ἡ ὑέλος διασχίζεται. Αἱ τοιαῦται ῥάβδοι ὀνομάζονται Χρωστῆρες τοῦ Βερζελίου. Πρὸ τῆς χρήσεως πρέπει κατ' ἀρχὰς νὰ χαράξῃς ὀλίγον διὰ λίμας τὸ μέρος, ἐνθεν θὰ ἀρχίσῃς πρὸς σχίσμα.

* Ἄλλος τρόπος.

Περιτύλιξον τὸ μέρος, ὅπερ θέλεις νὰ διασχίσῃς διὰ κλωστῆς παχείας ἐμβεδρεγμένης ἐν οἶνοπνεύματι καὶ ἀνάφλεξον ταύτην.

* Ἄλλος τρόπος.

Γέμισον τὸ ὑέλιον ἀγγεῖον ἐλαίου κοινοῦ μέχρι τοῦ μέρους, ὅπερ θέλεις διασχίσαι, ἐὰν τὸ σχιστέον ἦναι ἀγγεῖον ὑέλιον, καὶ αἴφνης ἐμβύθισον εἰς τὸ ἐλαῖον ἀνθρακα πεπυρακτωμένον, ἢ σίδηρον πεπυ-

ρακτωμένον· ἡ ταχεῖα θέρμανσις τοῦ ἐλαίου διασχίζει τὴν ὕελον ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ.

ΠΩΣ ΕΝΕΡΓΕΙ Ο ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου πάντοτε εἶναι ἀρνητικῶς ἠλεκτρισμένον· αὖξεται τὸ ποσὸν αὐτοῦ διὰ τῆς τριβῆς τῶν μαλλίνων κατὰσαρκα ἐνδυμάτων καὶ διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ὅταν ὁ ἀρνητικὸς πλεονάζῃ, ἐπιφέρει χαλαρώσεις τῶν μυῶν, καὶ τοῦ σώματος ἐν γένει, καὶ χαύνωσιν τοῦ νοῦς, κλπ.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ἀρνητικὸς πόλος τοῦ τεχνικοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐφαρμωσθῇ ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐπαυξάνει τὸν ἀρνητικὸν τοῦ σώματος· ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θετικοῦ ἐπενεργοῦσα οὐδετεροῖναι ἀμφοτέρους καὶ φέρει τὸ σῶμα εἰς τὴν φυσικὴν κατὰστασιν.

Καὶ τὸ δροσερὸν λουτρὶν ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος τὸν πλεονα ἀρνητικὸν ἠλεκτρισμόν· διότι τὸ ὕδωρ εἶναι ἠλεκτραγωγὸν καὶ μάλιστα τὸ δροσερόν.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ.

Κατὰ τὸ ἐ. ἔ. 1884 γενήσονται πέντε ἐκλείψεις, 3 τοῦ Ἡλίου καὶ 2 τῆς Σελήνης.

Τὴν 15 Μαρτίου ἐκλείψις μερικὴ τοῦ Ἡλίου, ὁρατὴ εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης.

Τὴν 28 Μαρτίου καθολικὴ ἐκλείψις τῆς Σελήνης.

Τὴν 13 Ἀπριλίου μερικὴ ἐκλείψις τοῦ Ἡλίου, ὁρατὴ εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς.

Τὴν 22 Σεπτεμβρίου καθολικὴ ἐκλείψις τῆς Σελήνης, ὁρατὴ εἰς Παρισίους.

Τὴν 6 πρὸς τὴν 7 ἐκλείψις μερικὴ τοῦ Ἡλίου, ὁρατὴ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν.

Ὑπνος ὁ πολὺς μετὰ βρεξίμου κεφαλῆς ἄγουσι πρὸς βλακίαν.